

dr hab. prof. UO Rafał Riedel

Zakład Studiów Europejskich, Instytut Politologii,
Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Opolski

**Recenzja dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i popularyzatorskiego
oraz współpracy międzynarodowej dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

Uwagi wstępne

Recenzja przygotowana została w oparciu o warunki określone przez Ustawę z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.), która w art. 16 stanowi, że „(...) do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień naukowy doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną” oraz przez rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Dr Małgorzata Michalewska – Pawlak, zatrudniona w Katedrze Studiów Europejskich Wydziału Nauk Społecznych, Uniwersytetu Wrocławskiego, zwróciła się do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z wnioskiem z dnia 15 września 2017 r. o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce. Habilitantka wskazała tytuł osiągnięcia naukowego: *Institutional aspects of realization of territorially oriented selected EU policies*.

Niniejsza recenzja składa się z następujących części: **Uwagi wstępne, Sylwetka Habilitantki, Recenzja dorobku naukowego, Ocena osiągnięć dydaktycznych, współpracy akademickiej oraz działalności popularyzującej naukę, Ocena**

działalności naukowej, w tym w szczególności w zakresie kierowania i udziału w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych, aktywnego udziału w konferencjach i innych wydarzeniach, Konkluzje.

Sylwetka Habilitantki

Małgorzata Michalewska – Pawlak osiągnęła stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego, w dniu 28 marca 2008 roku; broniąc pracę pt.: *Demokratyczna obywatelskość jako idea normatywna w koncepcjach polityczno-programowych polskiej opozycji w latach 1980-89*. Po uzyskaniu stopnia doktora, została zatrudniona na stanowisku adiunkta (od 01.10.2008 roku) w Zakładzie Europeistyki Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Wskutek zmian organizacyjnych i przekształcenia Zakładu Europeistyki w Katedrę Studiów Europejskich Uniwersytetu Wrocławskiego, (od 01.10.2012 roku) sprawuje funkcję adiunkta w Zakładzie Europejskiej Integracji Gospodarczo – Społecznej i Rozwoju Regionalnego ww. Katedry.

Droga rozwoju naukowego dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak poświadcza daleko idącą konsekwencję w realizacji postawionych przed sobą zadań badawczych. Wszystkie etapy swojego rozwoju naukowego związała z ośrodkiem wrocławskim, wykazując się lojalnością, przywiązaniem, jak również integracją ze środowiskiem wrocławskich politologów oraz europeistów.

Analiza kariery dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak pozwala stwierdzić, że wykazuje się ona należytych przygotowaniem teoretycznym i praktycznym. Zdobyte, najpierw pod kierownictwem prof. dra hab. Wiesława Bokajły, a następnie dra hab. Piotra Grabowca, doświadczenie akademickie przynosi rezultaty w postaci licznych publikacji i projektów badawczych, w których Habilitantka występuje w roli kierownika lub głównego wykonawcy. Udział w licznych zespołach badawczych, umożliwił rozwój kompetencji analitycznych, wykorzystanych zwłaszcza w obszarze zarządzania rozwojem obszarów wiejskich w warunkach integracji europejskiej. Osiągnięty dorobek naukowy pozwolił wyspecjalizować się dr Małgorzacie Michalewskiej – Pawlak w dziedzinie polityki rozwoju obszarów wiejskich Unii Europejskiej i świadczy o jej pozycji wśród badaczy tego obszaru wiedzy.

Recenzja dorobku naukowego

Jako osiągnięcie naukowe (w myśl art. 16, ust. 2 ustawy) dr Małgorzata Michalewska – Pawlak, wskazuje cykl tematycznie powiązanych ze sobą publikacji opatrzonych wspólnym tytułem: *Institutionalne aspekty realizacji terytorialnie ukierunkowanych wybranych polityk Unii Europejskiej*.

Publikacje wchodzące w skład tak zdefiniowanego osiągnięcia naukowego (dwie monografie autorskie, dwie monografie współautorskie oraz jedenaście artykułów i rozdziałów opublikowanych na łamach recenzowanych czasopism naukowych i prac zbiorowych) obejmują następujące pozycje:

- Monografie autorskie:

Michalewska-Pawlak M., (2015), *Zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w Polsce w warunkach integracji europejskiej*, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, Warszawa, ss. 210.

oraz

Michalewska-Pawlak M., (2013), *Priorytety i wyzwania polityki rozwoju obszarów wiejskich Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, Warszawa 2013, ss. 224.

- Monografie współautorskie:

Wiktorska- Świącka A., Michalewska-Pawlak M., Klimowicz M., (2016), *Institutional determinants of innovations in regional governance in Poland*, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, Warszawa, ss. 207.

oraz

Wiktorska- Świącka A., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., (2017), *Innowacje we współzarządzaniu rozwojem regionalnym. Praktyka instytucjonalna w wybranych regionach w Polsce*, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, Warszawa, ss. 251.

- Artykuły w czasopismach naukowych:

Michalewska-Pawlak M., (2015), *Ewolucja modelu polityki regionalnej w Polsce w warunkach integracji europejskiej*, „Wrocławskie Studia Politologiczne” nr 15, ss. 89-108.

Michalewska-Pawlak M., (2011), *Rural areas development as a field of intervention of the European Union Cohesion Policy after 2013*, "Studies in Agricultural Economics" Vol. 113, no 2, ss. 161- 166.

oraz

Michalewska-Pawlak M., (2010), *Znaczenie Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej w rozwoju europejskich obszarów wiejskich w latach 2007- 2013*, „Przegląd Historyczno-Politologiczny” nr 5, ss. 151- 169.

- Rozdziały w monografiach naukowych:

- Michalewska-Pawlak M., (2016), *Wielopoziomowy system zarządzania politykami regionalnymi państw członkowskich Unii Europejskiej jako rezultat procesów europeizacyjnych na przykładzie Polski*, w: Riedel R., *Europeizacja polityk publicznych w Polsce*, Uniwersytet Opolski, Opole, ss.135-153.
- Michalewska-Pawlak M., (2015), *Common Agricultural Policy as the Result and Instrument of Europeanization Processes*, in: Stanek P., Wach K., (eds.) *Europeanization Processes from the Meso-economic Perspective : Industries and Policies*, Cracow University of Economics, Kraków, ss. 221-241.
- Michalewska-Pawlak M., (2014), *A shift in rural development paradigm and its impact on rural policies of the EU and its Member States*, w: Dyduch J., Michalewska- Pawlak M., Murphy R., (eds.) *European Union as a global actor*, Aspra Publishing House, Warszawa, ss. 265- 280.
- Michalewska-Pawlak M., (2014), *Instruments for the Achievement of Territorial Cohesion within the European Union in the Financial Framework 2014-2020*, in: Taróssy I., Tuka A., Vörös Z., Schmidt A., (eds.) *European Integration: Perspectives and Challenges. How 'Borderless' Is Europe ?*, University of Pécs, Pécs, ss. 33-48.
- Michalewska-Pawlak M., (2013), *The importance of Common Agricultural and Rural Policy for Europe for achieving strategic priorities of the EU*, in: Dyduch J., Michalewska- Pawlak M., Murphy R., (eds.) *European Union Development. Challenges and Strategies*, Aspra Publishing House, Warszawa, ss. 285- 305.
- Michalewska-Pawlak M., (2012), *Polityczne uwarunkowania reformy Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.*, w: Toszek B.H., Wojtaszak A., (red.) *Perspektywy Rozwoju Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.*, Oficyna Wydawnicz Aspra JR, Warszawa, ss. 55-72.

- Michalewska-Pawlak M., (2011), *Wpływ integracji europejskiej na rozwój współpracy regionów europejskich po 2007r.*, w: Nowak E, Riedel R., (red.) *Polska i Europa Środkowa. Demokratyzacja, konsolidacja, Europeizacja*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej, Lublin, ss. 403- 412.
- Michalewska-Pawlak M., *Europeizacja samorządu- wpływ Unii Europejskiej na aktorów lokalnych i regionalnych*, w: Paczeński A., Riedel R., (red.) *Europeizacja: mechaniz*

Wspólnym mianownikiem ww. cyklu publikacji jest analiza wpływu czynników o charakterze instytucjonalnym na proces stanowienia i ewolucji polityki regionalnej i polityki wiejskiej Unii Europejskiej oraz instrumentów ich realizacji na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Spójność terytorialna, obok spójności społecznej i gospodarczej, stanowi jeden z priorytetów Unii Europejskiej i jako taka konstytuuje bardzo istotny przedmiot badań naukowych, który z powodzeniem eksploatuje Habilitantka.

W ramach tak nakreślonego pola badawczego, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak koncentruje się na trzech obszarach tematycznych: po pierwsze, na wpływie procesów europeizacyjnych na programowanie i realizację polityki regionalnej i wiejskiej; po drugie, na ewolucji instrumentów realizacji polityki regionalnej i wiejskiej Unii Europejskiej w kierunku ich oddziaływania na podnoszenie spójności terytorialnej pomiędzy regionami Unii Europejskiej; po trzecie wreszcie, na wpływie terytorialnie ukierunkowanych polityk Unii Europejskiej na wielopoziomowe zarządzanie rozwojem regionalnym, w tym rozwojem obszarów wiejskich w Polsce.

Ze względu na przyjętą perspektywę badawczą, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak odwołuje się głównie do podejścia instytucjonalnego, w tym w szczególności instytucjonalizmu socjologicznego, eksponującego wpływ szeroko rozumianych instytucji społecznych na funkcjonowanie systemu oraz jego poszczególnych części (w tym wypadku wybranych polityk wspólnotowych). Z powodzeniem stosuje Habilitantka koncepcję europeizacji, odwołując się do jej klasycznych ujęć (Bulmer, Radelli, Ladrech), do koncepcji MLG (*multi-level governance*) oraz współzrządzenia terytorialnego (*territorial governance*).

Co do zasady, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak z powodzeniem stosuje poprawnie powyższe koncepcje, zdarzają się jednak błędne aplikacje, jak np. omawiając

zastosowanie kategorii Europeizacji w tekście *Polityczne uwarunkowania reformy Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.*, w: Toszek B.H., Wojtaszak A., (red.) *Perspektywy Rozwoju Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r.*, Oficyna Wydawnicza Aspra JR, Warszawa, ss. 55-72., Habilitantka pisze: "(...) W powyższym tekście zwracam uwagę, iż w procesie europeizacji, który zachodzi tutaj w wymiarze *top-down* (od państw członkowskich do instytucji UE) i *bottom-up* (od instytucji do państwa członkowskich) kluczowi aktorzy posiadają rozmaite cele i interesy, które niejednokrotnie wzajemnie się wykluczają." (Autoreferat str. 12). Przykład ten ilustruje pomieszczenie kierunków oddziaływania presji europeizacyjnej, ponadto należy zauważyć, że w tekście do którego odnosi się autorka, systemowo unika ona kategorii europeizacji zarówno w wymiarze *top-down*, jak i *bottom-up*.

Uznając autonomię autorki badań w zakresie wyboru takiej, a nie innej orientacji badawczej, uzasadnione wydaje się pytanie o inne podejścia, które nie zostały zastosowane, a - z punktu widzenia obszaru analizy i jej celu - mogłyby wydawać się zasadne, np. instytucjonalizm racjonalnego wyboru, czy instytucjonalizm historyczny. Szczególnie ten ostatni, w odniesieniu do tych fragmentów badań, które bazowały na metodzie historycznej (np. rekonstrukcja ewolucji poszczególnych polityk), czy analizie śledzenia procesu, wydawałyby się adekwatną orientacją.

W warstwie metodologicznej, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak, stosuje szereg metod i narzędzi, adekwatnych dla danego fragmentu dociekań badawczych. Zastosowane spektrum obejmuje metody formalno-prawne, krytyczną analizę dostępnych materiałów źródłowych (odnoszące się do polityki wiejskiej i regionalnej regulacje prawne, w tym: zapisy traktatów, rozporządzeń, dyrektyw Unii Europejskiej, raporty, strategie rozwojowe, ustawy), metodę historyczną, komparatywną, analiza procesu decyzyjnego oraz wiele innych modeli badawczych stosowanych w analizie polityki regionalnej i wiejskiej. Habilitantka, we współpracy z innymi badaczami (Aldoną Wiktorską – Świącką oraz Moniką Klimowicz) opracowały również własny model badawczy pozwalający w nowatorski sposób analizować innowacje we współzarządzaniu rozwojem regionalnym. Wreszcie w prowadzonych przez siebie badaniach, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak posługiwała się metodą studium przypadku (*case study*), w tym w szczególności metodą śledzenia procesu (*process tracing*), cały czas – ze względu na jej stosunkowo skromne zastosowanie na gruncie polskim – uznawaną za nowatorską. Na szczególne zwrócenie uwagi zasługują te

aspekty badań jakościowych, które pozwoliły na przesunięcie granicy dostępnej w przedmiotowej dziedzinie wiedzy i stanowią o wartości dodanej przeprowadzonych przez Habilitantkę badań. Wymienić tu należy przede wszystkim przeprowadzone częściowo ustrukturyzowane wywiady pogłębione oraz zogniskowane wywiady grupowe (służące identyfikacji innowacyjnych rozwiązań stosowanych we współzrządzeniu rozwojem lokalnym i regionalnym na Dolnym Śląsku).

Zaprezentowane przez dr Małgorzatę Michalewską – Pawlak osiągnięcia naukowe sprowadzają się do określenia wpływu procesów integracji europejskiej na kształtowanie się terytorialnego wymiaru realizacji polityki regionalnej i wiejskiej w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym w szczególności Polski. Procesy europeizacyjne analizowane były w odniesieniu do uznanych w literaturze przedmiotu podejść teoretycznych, jak i przy zastosowaniu adekwatnych instrumentów i narzędzi badawczych, w oparciu o dostępny materiał empiryczny (analiza danych zastanych i wywołanych).

Pozytywnie należy ocenić również pozostały dorobek naukowy Habilitantki. Pomimo mnogości podejmowanych tematów i problemów badawczych, udało jej się zaprezentować spójny charakter swojego dorobku. Co więcej - pozostałe prace dr Małgorzaty Michalewskiej - Pawlak (poza dorobkiem wskazanym jako „cykl habilitacyjny”) również, w sposób mniej lub bardziej pośredni, nawiązują do omówionego wcześniej dorobku w zakresie polityki regionalnej i wiejskiej w Unii Europejskiej. Grawitują one wokół dwóch biegunów – uwarunkowań rozwoju kapitału społecznego mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce oraz paradygmatu inwestycji społecznych w Unii Europejskiej. Składają się na niego liczne publikacje, drukowane zarówno w polskich, jak i zagranicznych wydawnictwach. Na uwagę zasługują przede wszystkim dwie monografie współautorskie: 1. Wiktorska- Świącka A., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., Moroń D., *Inwestycje społeczne jako nowy paradygmat polityk publicznych w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2017, ss. 230., oraz 2. Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska- Pawlak M., *Selected policies of the European Union: evolution in the context of the Treaty of Lisbon and the Europe 2020 strategy*, Aspra Publishing House, Warszawa 2012, ss. 291. Współudział w dwóch angielskojęzycznych pracach zbiorowych: Dyduch J., Michalewska-Pawlak M., Murphy R., (eds.) *European Union as an global actor*, Aspra Publishing House, Warszawa 2014, ss. 320, oraz Dyduch J., Michalewska- Pawlak M., Murphy R. (eds.), *European Union Development*.

Challenges and Strategies, Aspra Publishing House, Warszawa 2013, ss. 360. Liczne artykuły naukowe publikowane były głównie na łamach Wrocławskich Studiów Politologicznych, ale również innych periodyków, np. „Research on Enterprise in Modern Economy - Theory and Practice” (zarówno ze Wrocławskimi Studiami Politologicznymi, jak i Research on Enterprise in Modern Economy - Theory and Practice Habilitantka prowadzi współpracę redakcyjną), „Studia Bobolanum”, czy „Przegląd Historyczno- Politologiczny”. Natomiast rozdziały w pracach zbiorowych publikowane były w wydawnictwach akademickich i profesjonalnych w kraju i za granicą, np. L'Harmattan, Paris, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Finansów we Wrocławiu, Wydawnictwo Atut, Wydawnictwo KUL, Wydawnictwo Adam Marszałek, University of Pécs – Publishing House, CeDeWu.pl Wydawnictwo Fachowe, James Hutton Institute - Aberdeen.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, współpracy akademickiej oraz działalności popularyzującej naukę

Doświadczenie dydaktyczne dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak sięga roku 2005, a więc czasów studium doktoranckiego. Od tego czasu prowadzi liczne kursy i zajęcia dla studentów w ramach Katedry Studiów Europejskich, czy szerzej Instytutu Politologii oraz Wydziału Nauk Społecznych. Zajęcia prowadzone przez Habilitantkę odbywają się w różnych formach: wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, warsztatów oraz seminarium licencjackiego. Kierunki, w ramach których oferuje swoje przedmioty to: europeistyka, politologia, dyplomacja europejska oraz - w języku angielskim - European Studies, jak również zajęcia dla studentów programu Erasmus+.

Co warte podkreślenia, oferowane przez dr Małgorzatę Michalewską – Pawlak przedmioty pozostają skorelowane treściowo z prowadzonymi przez nią projektami badawczymi, dlatego w bogatym zestawie oferowanych dotychczas przez nią kursów znajdziemy takie przedmioty jak: Polityka regionalna, Wspólna polityka rolna Unii Europejskiej, Polityka regionalna Polski, Polityka regionalna UE, Fundusze europejskie-warsztat, Pozyskiwanie funduszy europejskich, EU Regional Policy, Innovations in regional governance, czy Rozwój obszarów wiejskich w UE.

Ponadto prowadzi również kursy, zbieżne ze zmieniającą się ofertą dydaktyczną katedry, instytutu, wydziału i uniwersytetu. W konsekwencji w jej edukacyjnym port-folio znajdziemy również następujące przedmioty: Metodologia studiów europejskich, Metodologia nauk

społecznych, Innowacyjność i konkurencyjność państw i regionów, Klastry przedsiębiorstw w Europie, Kultura i struktura organizacyjna przedsiębiorstw, Praktyka organizacji pozarządowych, Zamówienia publiczne w projektach UE, Zarządzanie programami UE, Samorząd lokalny i regionalny, Współczesne idee polityczne, Społeczeństwo obywatelskie, Kultura i struktura organizacyjna przedsiębiorstw społecznych.

Ocena prowadzonych przez nią kursów, zarówno przez studentów, jak i w ramach uczelnianego systemu jakości kształcenia, była zawsze bardzo wysoka, co znalazło swoją konsekwencję w postaci powołania dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak w skład zespołu ds. reformy programów nauczania na kierunku europeistyka w Instytucie Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego. W ramach prowadzonych prac Habilitantka brała udział w opracowaniu efektów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla studiów licencjackich i magisterskich na kierunku europeistyka, a następnie opracowaniu siatki przedmiotów dla dwóch stopni studiów.

Na uwagę zasługuje, iż dr Małgorzata Michalewska – Pawlak brała także udział w projektach dydaktycznych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu „Rozwój potencjału i oferty edukacyjnej Uniwersytetu Wrocławskiego szansą zwiększenia konkurencyjności Uczelni” nr POKL.04.01.01-00-054/10-00 w 2014 r. uczestniczyła w kursie Academic English skierowanym do osób które prowadzą zajęcia w języku angielskim oraz będą nauczać na nowo otwieranych kierunkach. Natomiast w ramach projektu „Kształcenie wysoko wykwalifikowanych specjalistów dla sfery publicznej w wymiarze transeuropejskim” nr UDA-POKL.04.01.01-00-014/13-01 opracowała autorską koncepcję dwóch programów zajęć na kierunku dyplomacja europejska dla przedmiotów specjalnościowych: Samorząd lokalny i regionalny oraz Współpraca międzyregionalna w UE.

W ramach swojej działalności dydaktycznej Habilitantka współpracuje (w charakterze eksperta i moderatora) z kołem naukowym studentów europeistyki - „Projekt Europa” działającym przy Katedrze Studiów Europejskich Uniwersytetu Wrocławskiego. Miernikiem jakości pracy dydaktycznej dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak są trzy nagrody przyznane przez Jego Magnificencję Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za działalność dydaktyczną i organizacyjną (2012, 2015, 2016).

W zakresie pracy seminaryjno – promocyjnej, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak, była promotorem ponad czterdziestu prac licencjackich oraz recenzentem trzydziestu siedmiu prac licencjackich i magisterskich. Jak również pełni funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich wszczętych w Instytucie Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego: mgr W. Muchy, pt. *Wdrażanie europejskiej koncepcji zarządzania*

zintegrowanego w gminach Legnicko – Głogowskiego Okręgu Miedziowego oraz mgr R. Nowaka *Wdrażanie założeń polityki rozwoju regionalnego w wybranych krajach związkowych Niemiec*, dla których promotorem jest dr hab. prof. UW. Aldona Wiktorska-Święcka.

W zakresie współpracy akademickiej oraz działalności popularyzującej naukę, warto zwrócić uwagę na te obszary działalności dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak, które dotyczą współpracy uczelni z jej otoczeniem społeczno – gospodarczym, co wpisuje się zarówno w misję Uniwersytetu Wrocławskiego, jak i ogólne założenia polityki szkolnictwa wyższego w Polsce i w Europie. Przez prawie dwa lata (od 1 grudnia 2012 r. do 13 czerwca 2014 r.) Habilitantka pełniła funkcję kierownika biura Konwentu Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Konwent WNS stanowi forum współpracy i wymiany poglądów naukowców i praktyków życia społecznego i gospodarczego w regionie Dolnego Śląska (m.in. z Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy, Dolnośląską Radą ds. Przedsiębiorczości i Nauki, Dolnośląską Lożą BCC, Wrocławskim Centrum Akademickim, Związkiem Pracodawców Polska Miedź czy Federacją Pracodawców Polski Zachodniej). W ramach podjętej współpracy wypracowane zostały rekomendacje dla Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego dotyczących kierunków kształcenia i prowadzenia badań naukowych, tak aby w większym stopniu odpowiadały one na zapotrzebowanie rynku i sektora publicznego. Natomiast jako członek Rektorskiej Komisji ds. Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego, Habilitantka była w latach 2012-2016 zaangażowana w proces opracowania nowej strategii rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego.

W zakresie współpracy naukowej z ośrodkami zagranicznymi dr Małgorzata Michalewska – Pawlak działa od 2015 r. w ramach konsorcjum badawczego (obejmującego: Stichting Hogeschool Utrecht, Karlstad University, Manchester Metropolitan University, Panteion University of Athens, Turku University of Applied Sciences, University of Bologna, University of Debrecen, Westfälische Wilhelms-Universität Münster oraz Universidad Politécnica de Valencia) utworzonego na potrzeby realizacji projektu InnoSI „Innovative Social Investment: strengthening communities in Europe” finansowanego z programu Komisji Europejskiej Horyzont 2020.

Natomiast pobyty w ośrodkach wymienionych w punkcie „Odbyte staże i pobyty naukowe” wymagałyby doprecyzowania, zarówno co do długości trwania, jak i ich szczegółowego charakteru. Informacja, iż odbywały się one w ramach programu Erasmus + może sugerować, iż miały raczej charakter dydaktyczny.

W zakresie działalności popularyzującej naukę, dr Małgorzata Michalewska – Pawlak organizowała lub współ-organizowała szereg konferencji, seminariów i innych wydarzeń naukowych, w tym: Ogólnopolskie Seminarium Naukowo-Eksperckie „Innowacyjne inwestycje społeczne w politykach publicznych a wyzwania starzejącego się społeczeństwa”, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 29 czerwiec 2017 r., debata popularnonaukowa „Czy demokracja jest nam dana na zawsze ?” Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 10 czerwiec 2014 r., Ogólnopolskie Seminarium Naukowe „Badania i studia europejskie w perspektywie ekonomicznej”, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 31 marzec 2014 r., czy Międzynarodowa konferencja naukowa „Facing the EU’s future. Challenges and Strategies”, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 26-27 wrzesień 2012 r.

Brała również aktywny udział w wydarzeniach publicznych popularyzujących wyniki prowadzonych badań naukowych, w tym m.in.: w Dolnośląskim Salonie Gospodarczym Business Centre Club, 23 maj 2017, udział w dyskusji panelowej „Miasta zrównoważone. Miasta inteligentne. Miasta kompaktowe”, czy w cyklu wykładów w latach 2014-2016 dla uczniów dolnośląskich szkół średnich obejmujących tematykę z obszaru nauk o polityce: kultura polityczna, społeczeństwo obywatelskie, nurty współczesnej myśli politycznej, teoria i praktyka integracji europejskiej.

Przytoczone powyżej przykłady działań dydaktycznych, współpracy akademickiej oraz działalności popularyzującej wyniki badań naukowych dowodzą iż Habilitantka może pochwalić się odpowiednim doświadczeniem w tym zakresie. Prowadzone przez nią działania wykraczające poza standardowe obowiązki dydaktyczne, należy uznać za dodatkowy atut w jej staraniach o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Ocena działalności naukowej, w tym w szczególności w zakresie kierowania i udziału w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych, aktywnego udziału w konferencjach i innych wydarzeniach

Ocenę tego ważnego fragmentu aktywności zawodowej Habilitantki należy rozpocząć od uznania, iż uczestniczyła - w latach 2015 – 2017 - ona w charakterze głównego wykonawcy projektu po stronie polskiej w międzynarodowym projekcie, finansowanym z programu Horyzont 2020 (InnoSI: *Innovative Social Investment: strengthening communities in Europe* nr projektu 649189).

Równolegle (w latach 2014-2017) Habilitantka realizowała grant pt. *“Innowacje w zarządzaniu rozwojem regionalnym w Polsce”* nr projektu UMO-2013/09/B/HS5/04522, finansowany ze źródeł Narodowego Centrum Nauki, również w charakterze głównego wykonawcy projektu.

Wcześniej dr Małgorzata Michalewska – Pawlak realizowała szereg projektów (w charakterze kierownika projektu) finansowanych z grantów dla młodych naukowców Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego, odpowiednio: *Zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w warunkach integracji europejskiej* (nr projektu 2213/M/KSE/14, termin realizacji: 2014-2015), *Unia Europejska jako aktor globalny* (nr projektu 1395/M/KSE/13, termin realizacji: 2013-2014,) oraz *Model rozwoju obszarów wiejskich w Unii Europejskiej (w latach 2007-2013* nr projektu 1298/M/IPol/11, termin realizacji: 2011-2012).

Realizowane projekty badawcze wiązały się z wystąpieniami na krajowych (15) i międzynarodowych (9) konferencjach naukowych. Wygłoszone referaty korespondują z tematyką naukowymi zainteresowaniami Habilitantki. Za przykład posłużyć mogą następujące tytuły wystąpień: *The role of the Common Agricultural Policy and the Cohesion Policy in strenghtening the sectoral standard of governance of rural development in Poland* (The XXVI European Society for Rural Sociology Congress: „Places of Possibility ? Rural Societies in a Neoliberal World”, 18-21 sierpnia 2015, Aberdeen, Szkocja), czy referat pt. *Innovations in governance of rural areas at regional level in Poland as a result of Europeanisation preasure*, wygłoszony podczas “7th Pan-European Conference on the European Union”(Leiden University, 5-7 czerwca 2014, Haga, Królestwo Niderlandów).

Dr Małgorzata Michalewska – Pawlak udzielała się również na krajowych konferencjach, seminariach i kongresach naukowych. Podobnie w tym wypadku zaobserwować można spójność z prowadzonymi badaniami naukowymi. Świadczą o tym chociażby następujące tematy wystąpień: *Działanie Leader jako innowacja w zarządzaniu publicznym w kontekście instytucjonalnych uwarunkowań realizacji w Polsce*, (II Ogólnopolski Kongres Europeistyki „Państwo w Unii Europejskiej”, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, 26-28 wrzesień 2017 r.), *Innowacyjne inwestycje społeczne w Europie- najważniejsze ustalenia z projektu InnoSI*, (Ogólnopolskie Seminarium Naukowo-Eksperckie „Innowacyjne inwestycje społeczne w politykach publicznych a wyzwania starzejącego się społeczeństwa”, Instytut Spraw

Publicznych, Warszawa, 29 czerwiec 2017 r.), *Wielopoziomowy system zarządzania politykami regionalnymi państw członkowskich Unii Europejskiej jako rezultat procesów europeizacji*, (III Ogólnopolski Kongres Politologiczny „Odsłony Polityki”, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 22-24 wrzesień 2015 r.), czy *Perspektywy zmian polityki rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 w świetle dokumentów strategicznych Unii Europejskiej*, (Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Europa XXI wieku. Europa i Unia Europejska wobec kryzysu. Diagnozy, rozwiązania i scenariusze na przyszłość”, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Słubice 11-12 luty, 2012 r.).

Ocenę działalności naukowej dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak uzupełnia uznanie jej udziału w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych, członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach oraz towarzystwach naukowych oraz przyznane jej oraz jej publikacjom nagrody i wyróżnienia. Podsumowując tę część recenzji dorobku Habilitantki, należy stwierdzić, iż wykazuje się ona wymaganym doświadczeniem w zakresie kierowania krajowymi projektami naukowymi oraz wypełnianiem roli głównego wykonawcy w międzynarodowych projektach naukowych. Aktywnie uczestniczyła w licznych krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, prezentując wyniki swoich badań oraz biorąc udział w dyskusji.

Konkluzje

Ocena dorobku naukowego dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak pozwala stwierdzić, że prace Habilitantki cechuje wysoki poziom merytoryczny oraz bogata i kompetentnie opracowana warstwa informacyjno – faktograficzna. Bez większych zastrzeżeń należy również odnieść się do zaaplikowanych podejść teoretycznych oraz metod i narzędzi badawczych. Habilitantka wykazała się znajomością warsztatu badawczego pozwalającego jej w samodzielny sposób prowadzić proces badawczy. Ponadto na uwagę zasługuje zaprezentowana przez dr Małgorzatę Michalewską – Pawlak daleko idąca spójność tematyczna jej dorobku naukowego (zarówno przedstawionego w ramach „cyklu habilitacyjnego”, jak i pozostałego dorobku).

Na komentarz zasługuje wpływ, jaki dorobek dr Małgorzaty Michalewskiej – Pawlak wywiera na literaturę przedmiotu. Liczba cytowań publikacji, przywołana przez Habilitantkę według bazy Google Scholar wynosi 19, co - biorąc pod uwagę liczbę opublikowanych prac - wydaje się wynikiem słabym. Odnosząc się jednak do średnich wyników w tym zakresie osiągniętych przez polskich badaczy w tej fazie rozwoju zawodowego, należy uznać ten wynik za przeciętny.

Nie zmienia to jednak faktu, że przedstawiony przez dr Małgorzatę Michalewską – Pawlak dorobek przekonuje, że zarówno jego ilość jak i jakość, w pełni odpowiadają kryteriom, które określają warunki ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Dotyczy to zarówno przedstawionych do oceny prac naukowych, jak i dotychczasowych działań habilitantki w zakresie dydaktyki, współpracy naukowej (w tym międzynarodowej), czy działalności popularyzatorskiej.

W konsekwencji, biorąc pod uwagę zarówno dorobek naukowy Habilitantki, jak i jej dokonania dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzatorskie, stwierdzam, że dr Małgorzata Michalewska – Pawlak spełnia kryteria przewidziane prawem w zakresie awansu naukowego i z przekonaniem wnioskuję o dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

dr hab. prof. UO Rafał Riedel